

З журбою радість обнялась...(за творчістю Олександра Олеся)

Відрадно, що поруч з іншими прізвищами митців рідної культури, котрі останнім часом знову займають гідне місце у скарбниці нашої спадщини, бачимо й ім'я Олександра Олеся. Цей поет довго замовчувався. Причина загальновідома: через те, що не прийняв революції 1917 року, опинився серед емігрантів.

Олександр Олесь - лірик, поет поезії серця. Щемливо-бентежна ніжність і інтимність, краса й романтична окриленість його слова наснажували українців життєствердною енергією, виховували естетичне почуття.

Переді мною його збірочка "З журбою радість обнялась" місткий поетичний образ, що відбив суспільні контрасти доби і суперечливі людські почування.

А скільки їх, цих суперечностей. Між ними завжди боротьба. І поет замислюється: "Хто ж переможе?"

З журбою радість обнялась...

В слузах, як в жемчугах, мій сміх,

І з дивним ранком ніч злилась,

І як мені розняти їх?!

В обіймах з радістю журба.

Одна летить, друга спиня...

І йде між ними боротьба,

І дужчий хто - не знаю я...

Протистояння, контрасти. Саме серед них розцвітають поезії Олександра Олеся.

Туга за приреченими на загибель айстрами, що мріяли "про трави шовкові, про сонячні дні". Образ чудових осінніх квіток, котрі "опівночі... в саду розцвіли", немов убирає в себе увесь смуток і жаль за тими зневіреними романтиками, котрі випередили життя і стали жертвою на шляху суспільного поступу. Ранок зустрів ніжні квіти "холодним дощем". Життя квітів - це життя людей, в якому одні прагнуть спокою і щастя, інші ж, навпаки, - борні і діяння. Самев "Айстрах" автор висловив своє відчуття суперечностей, що сплітали муку і щастя, журбу і радість, безсмертя і смерть, слози і сміх. Айстри Олесеві не дочекались сонця.

Радість і тривога звучить у вірші "Співають, сміються, а я не сміюся". Поет пережив і радість перемог і трагедію поразок 1905-1907 років. Тому ми розуміємо і ті настрої журби і відчаю, що звучать в поезії:

Я - мов супмач без сурми голосної,

Я - мов стрілець без зброї золотої,

Я - мов орел без сизих крил.

Мажорні і мінорні дисонанси, різкі контрасти у змалюванні образу України:

Для всіх ти мертвa і смішна,

Для всіх ти бідна і нещасна...

Ліричні твори, створені поетом на чужині, - це історія мук і сліз, жалю за рідною стороною. Сумне життя на чужині, настрої болю і втрати знову повертають думку до того, про що мріялось і що не збулося. У поета вихоплюється трагічний зойк: "Як жити хочеться! Несказанно, безмірно!" Не нажився, не надивився на красу світу, не напився нектару з келиха краси поет. Його доля - це страждання.

Поезія "сумно і весело" свідчить саме про ці два начала в житті ліричного героя:

Сумно і весело, сльози і сміх...

Зелено, любо і сіється сніг...

Самотність і журба перед картиною "провалля темного", на дні якого "чорніє сосна" - самотня, смутна. І це нам нагадує життя Олеся в еміграції, відірваного від рідної землі, але нескореного.

Мотив протилежній самотності звучить у вірші "Я таким лишився". В "серці вогонь палає" у поета. Наперекір волі Олесь знає, де шукати втіху від болю й смутку.

У поезії "Біг я далеко від смутку і горя..." знову контрастують мелодії тепер уже втіхи і боротьби. Ліричний герой шукає втіхи, звертаючись до вільного моря.

"Чари чорної ночі"... І сюди в найніжніші вірші поета проникають протиріччя. Краса життя, краса кохання над усе стверджує автор, але й сумує від тимчасовості людського буття: "Знов молодість не буде!"

Великий шлях пройшов Олесь і оглядаючись назад, на шлях, "де з журбою радість обнялася", поет говорить:

Гіркий був келих життєвий,

А ще хотів би з нього пити...

Ліричні твори Олександра Олеся допомагають нам, його нащадкам, зрозуміти життя і берегти його.